

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—, — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značajo vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 130 • Maribor, četrtek, dne 14. novembra 1940 • Leto XV

Kaj je z gospodarskim svetom?

Važen, če ne najvažnejši faktor v gospodarstvu je delavstvo.

Gospodarski politiki so potrebne izkušnje, ki jih vsaj vsestransko nimajo ne politiki in ne birokracija. To je dejstvo in ni nobena sramota, ker je nemogoče, da bi posameznik zase poznal vse dobre in slabe strani gospodarske politike ali tudi določbe in ukrepe, ki se izdajajo glede njenega izvajanja.

Naša zahteva, da se ustanovi poleg političnega parlamenta tudi gospodarski svet, je načelna. Gospodarski svet in politični parlament je v gospodarski politiki, kar je v stanju sedanjega razvoja gospodarsko-socialna nučnost.

Treba je uvajati načrtno gospodarstvo, da bo bolj služilo namenu, treba je pa tudi gledati na to, da se bo izmenjava blaga v redu vršila in da se z gospodarsko politiko ustvarjajo boljše socialni pogoji za življenjski obstanek onega dela prebivalstva oziroma človeštva, ki kljub veleprodukciji blaga bolj in bolj prihaja v pomanjkanje vsega, kar potrebuje za življenje.

Gospodarski svet in parlamentarizem imata reševati širok problem, za katerega se danes javnost deloma zanima, deloma pa sploh ne.

Gospodarski svet zagovarjajo danes tudi gospodarske organizacije in korporacije po vsej državi. Ni je že skoraj konference, na kateri bi se ne poudarjala ta zahteva. Pravijo namreč, da so razne naredbe in ukrepi preveč nepraktični, težko izvedljivi itd. To je vsekakor pritožba. Zahtevajo, da naj se pred izdajanjem ukrepov zasliši gospodarske korporacije, češ, da je ta želja samoobsebi umljiva.

Gospodarske korporacije imajo v tem oziru prav, da zahtevajo sodelovanje ter bolj enostavne in praktičnejše predpise. Ali to še ni glavno bistvo gospodarske politike. Gospodarska politika ni namenjena le praksi, le povoljnemu prospevanju in večjim dobičkom v korist gospodarskega kapitala, ampak predvsem družbi in njenemu blagostanju. Pravi zaraditega morajo gospodarske svete tvoriti gospodarstveniki in konzumenti, gospodarski in socialno-politični strokovnjaki, ker bi sicer služili prvemu namenu, drugemu pa ne.

Zahteva po gospodarskem svetu je, kakor nam dokazuje socialno-politična praksa, opravičena in je že skrajni čas, da se uresniči tudi pri nas v smislu, kakor smo uvodoma in v prejšnjem odstavku navedli.

Potapljanje ladij in izdelovanje novih.

Zadnjič smo poročali, da so se Nemci odločili zastaviti vse svoje sile za uničevanje angleškega trgovskega brodomstva, da bi na ta način uresničili že pred več meseci od Hitlerja proglašeno blokado Anglije. Iz Londona poroča Reuter, da so znašale angleške izgube na ladjah v prvem letu vojne 1.300.000 ton in prav toliko je izgubila tudi Nemčija. Anglija je te izgube vse nadomestila, in tudi sedaj lahko sproti nadomestila vse, kar potopijo nemške podmornice ali letalske bombe. Tu pa ni vsteta gradnja ladij, ki jih je Anglija naročila v Zedinjenih državah in v Kanadi. V Zedinjenih državah bo dobila sedaj en milijon ton ladjevja, ki je sedaj še last ameriških paroplovnih družb.

Nad 1000 hektarjev polja in travnikov je zalila voda v zahodni Bosni, kjer je bilo zadnje dni hudo deževje.

Slavnostni sprejem Molotova v Berlinu

Molotova je že popoldne sprejel Hitler

Predsednik sovjetske vlade in zunanji minister Molotov je v spremstvu 32 višjih funkcionarjev in strokovnjakov SSSR za politična in gospodarska vprašanja prišel v Berlin v torek, dne 12. t. m. popoldne. Molotov se je peljal naproti s posebnim vlakom nemški zunanji minister von Ribbentrop, s celim štabom spremljevalcev. Prvi piodzdrav je bil v nekdanjem svobodnem mestu Gdansk (ki je bil povod za izbruh sedanje vojne).

Na kolodvoru je obšel Molotov postrojeno častno četo nemške vojske, medtem ko je nemška godba igrala »Internacionalo«, potem pa nemške državne himne »Die Wacht am Rhein« in »Horst Wesel Lied«.

Po prisrčnem pozdravu z Ribbentropom in njegovim spremstvom je vlak krenil proti Berlinu, kjer so se pozdravne ceremonije ponovile, dasi je izredno lepo svečanost motil hud dež. Kljub temu je bila pred kolodvorom in kanclerjevo palačo zbrana velika množica ljudi, tudi SS in SA oddelki, ki so navdušeno vzklikali Molotovu s »Heil Moskau« in »Heil Hitler«.

Berlin je v zastavah na čast visokega in izrednega gosta, poleg zastave s kljukastim križem, simbolom moči in slave v fašističnem duhu prerojene velike Nemčije, se vijejo z vseh državnih sloopij, pa tudi s privatnih hiš, rdeče zastave s srpom in ključem, simbolom komunistične revolucije, ki je preporedila Rusijo. Složno se vijeta obe zastavi druga poleg druge in daleč za nami so žolčne polemike sovjetskega in nemškega radia iz leta 1938, ki jim je nekoč

prisluškoval ves svet. Pozabljen je tudi takozvani antikomintern pakt. Nacistična Nemčija in komunistična Rusija sta spoznali, da moreta živeti složno druga poleg druge, da moreta gospodarsko in politično sodelovati, ako si razdelita življenjski prostor in z razmejitvijo življenjskega prostora določita tudi mejo ideologijam: tu fašistična, tam komunistična.

Do tega spoznanja je prišel najprej Hitler, utemeljitelj ideologije nemškega fašizma v »Mein Kampf«, tako naglašala nemško časopisje. On je bil tudi, ki je odločno krenil po poti starega Bismarcka, kateri je tudi naglašal potrebo sodelovanja Nemčije z Rusijo. V SSSR pa je taka politika postala možna, ko je bil dokončno likvidiran trockizem, ki je zagovarjal načelo večne revolucije in je po številnih procesih zad-

njih let, v katerih so bile izrečene številne obsodbe ljudi, politikov in generalov, ki niso hoteli razumeti Stalina in njegove politike, ampak so rovarili proti interesom SSSR in načelom, ki jih je zasledovala komunistična stranka in potem na strankinem kongresu marca l. 1939, tudi slovesno sprejela na predlog Stalina, ki pravijo:

SSSR je za mir in za ojačenje poslovnih zvez z vsemi državami. SSSR je za mirne in korektne odnose z vsemi sosednjimi državami. SSSR bo podprla vse one narode, ki so postali žrtve napada in ki so sprejeli borbo za obrambo neodvisnosti svoje domovine.

Plod Stalinove politike je sedaj dozor. Nemčija in SSSR sta postali velika gospodarska, politična, pa tudi udarna sila.

Kaj bodo sklepali v Berlinu?

Takoj popoldne v torek, dne 12. t. m. je bil Molotov sprejet pri Hitlerju in so začela posvetovanja.

O vsebini posvetovanj zaenkrat še ni ničesar znano. Kar se govori, je več ali manj ugibanje. Vsekakor pa so bili dogovori, ki bodo sklenjeni sedaj, pripravljeni že poprej, ker v par dneh ni mogoče obdelati vseh problemov.

Kakor se trdi, je prispel v Berlin tudi italijanski minister grof Ciano in bodo razgovori tudi z njim in pa z japonskim poslanikom v Berlinu Kuruzumom.

Göringov list »Essener National-Zeitung« poroča, da bodo ob tej priliki razpravljali ne samo o novem redu v

Evropi, ampak sploh o reorganizaciji svetovne politike v zvezi z bodočim zlomom angleškega imperija. Zbližanje med Nemčijo in SSSR je omogočilo tudi likvidacijo starih sporov med SSSR in Japonsko, ki bosta na ta način dobili večjo svobodo akcije. Sedaj je napočil čas, da se sklene nov dokončni sporazum za bodočnost.

Kaj pravijo v Zedinj. državah?

Vojni minister Knox je govoril o berlinskih posvetih in izjavil, da bodo na sklepe, ki bodo napravljeni v Berlinu, odgovorile Združene države z dejanji. (Reuter.)

Grki še vedno napadajo

Italijani pripravljajo ofenzivo iz smeri Korče v Albaniji.

Grško uradno poročilo pravi:

Z grškega bojišča poročajo, da grška vojska v pogorju Pindus še vedno zasleduje razpršene oddelke italijanske divizije »Venezia«. Italijani so napravili napako, da so prenašlo prodirali po dolini reke Vojuše, ki teče vzhodno od Janine. Grki so imeli zasedene grebene gora in so potem z bokov in od spredaj napadli prodirajoče Italijane. Grško uradno poročilo navaja, da je od 12.000 mož italijanske divizije najmanj dve tretjini mrtvih, ranjenih in ujetih. Grki so zaplenili mnogo vojnega materiala, ki ga s pridom uporabljajo proti umikajočemu se sovražniku. Dne 11. t. m. so Grki na tem odseku fronte vjeli nadaljnjih 11 častnikov in 600 vojakov.

Umik iz doline reke Vojuše je prisilil Italijane, da se umaknejo tudi čez reko Kalamas. Grki so prodrli po dolini reke v smeri proti morju in zavzeli 4 mostišča, ki so jih imeli zasedene Itali-

jani. Med tem pa je reka Kalamas narasla in se je dolina spremenila v pravo močvirje. Tu je na umiku italijanska motorizirana divizija.

Na fronti pri Korči so po poročilih, ki prihajajo z naše meje, Italijani zavzeli par vrhov, ki so jim jih iztrgali Grki in vse kaže, da se tu pripravljajo na veliko ofenzivo. To se more sklepati tudi iz imenovanja generala Soddu za novega poveljnika italijanske vojske v Albaniji, ki se je izkazal vedno kot dober vojskovodja že od leta 1900.

Angleži bombardirali Drač in Valono.

Angleška letala so dne 11. t. m. napadla Drač in Valono v Albaniji. V Draču je nastal velik požar, ki je bil viden 150 km daleč. V Valoni pa je bilo zadeto veliko municijsko skladišče. 15 milj daleč je bilo videti tri goreče ladje. (Reuter.)

Letalski boji nad Anglijo in Nemčijo

Mirna noč v Londonu.

V nedeljo, dne 10. t. m. so Nemci napadli Anglijo v skupinah po 100 letal. Toda samo po par letal je doseglo London. Pri tem je bilo sestreljeno 13 nemških in 13 italijanskih letal. 5 angleških letal se ni vrnilo. V ponedeljek, dne 11. t. m. je bilo le malo nemških napadov in od 21. ure dalje je London

mirno spal do poznega jutra. (Reuter.)

Tudi dne 21. t. m. so bili napadi Nemcev zelo neznačajni in je bilo sestreljeno samo eno nemško letalo.

Angleži so v noči na 11. t. m. bili nad vso severno Nemčijo do Gdanska in so metali bombe na mnogo krajev in mest tudi v zasedenem ozemlju.

Angleži o škodi v Hamburgu

Reuter poroča, da je škoda, ki jo je utrpel Hamburg vsled bombardiranja, ogromna. Doki so morali ustaviti delo. Industrija se seli na Poljsko, ladjedelnice so razdejane, istotako tudi velike tržnice. V ladjedelnicah Blohm & Voss so bile razdejane tudi ladje, ki so bile v gradnji. Od 26 podmornic, ki so jih na novo gradili, jih je bilo pet uničenih. Istotako je bilo uničenih precej na novo izdelanih letal. Tanki za olje so zgoreli, v kolikor pa so ostali, so brez pomena, ker ni ladij, ki bi dovažale petrolej preko morja. Za vožnjo iz Hamburga v Berlin je treba 24 ur, namesto 4 ure. Med potjo je treba petkrat prestopiti.

Približno enaka razdejavanja, kot prej naštetu podjetja, je utrpela vsa večja industrija.

V Berlinu je bila doslej hudo poškodovana tudi velikanska tovarna za električne naprave in radio aparate Siemens-Werke.

Na Essen so angleška letala metala bombe že 16 krat.

Nemci so vrgli na London 200.000 kg bomb

DNB. V noči na 11. t. m. so nemška letala vrgla na London 200.000 kg bomb. Čez dan so nemška letala napadla vzhodno Anglijo, zlasti kraje: Buckshill, Hastings pri Londonu, Dover, Clakton in Yarmouth, Eastbury, Margate, Birmingham in Liverpool ter Greenwich. Bombe so zadele železniške naprave, letališča, tovarne za orožje in druge važne objekte. Sestreljena so bila 4 angleška in 5 nemških letal.

Višek nesramnosti

Z dokazi na dan!

V teh težkih časih bi bilo res potrebno, da bi se strankarske strasti med različnimi strujami ublažile in delalo na to, da se kot narod kolikor mogoče strnemo. To bo moral priznati vsak pameten človek, pa najsi že pripada kateremukoli svetovnemu nazoru.

Tega pa prav nič ne razume ljubljanski »Slovenec«. Ta namreč misli, da je ravno sedaj čas, da lahko izliva golide svoje politične umazanosti na svoje politične nasprotnike.

Tako je ta list v četrtek, dne 7. novembra t. l. pod rubriko iz Trbovelj objavil pamflet, ki je samo »Slovenca« in njegovega značaja vreden.

V tem pamfletu pravi med drugim: »Svoj čas so pri rudniku bile družinske doklade, a so se bile na zahtevo marksističnih zaupnikov odpravile, kakor so le-ti pri nekaterih pogajanjih tudi soudeležbo na čistem dobičku pri TPD odklonili.«

Pozivamo »Slovenca« v imenu ogromne večine rudarjev, njihovih žen in otrok, ki so s tem najbolj prizadeti, da pove imena dotičnih zaupnikov, dan tozadevne razprave in besedilo zapisnika te razprave, ko je bilo kaj takega sklenjeno. Upamo, da se bo »Slovenec«, ki se priznava za res resnicoljubnega, temu našemu pozivu odzval, ako tista načela, ki jih zastopa še kaj veljajo.

Za ureditev plač zasebnih nameščencev

Preložena poravnalna razprava pri banski upravi

Pri banski upravi je bila dne 11. t. m. poravnalna razprava za ureditev plač zasebnim nameščencem.

Nameščenske organizacije so zahtevale, da se priznajo nameščencem draginske doklade v višini 10 do 50 odstotkov in razen tega, da se plača vsem nameščencem 13. plača.

Delodajalske organizacije so po večini odgovorile pritrdilno, toda ker ni bilo verjetno, da bodo delodajalci draginske doklade tudi res priznali, so se nameščenske organizacije obrnile na Inspekcijo dela in Rudarsko glavarstvo za posredovanje in sklicanje poravnalnega postopka.

Še predno je bila sklicana poravnalna razprava, so se delodajalske organizacije sporazumele, da se osvoji povišica plač, kakršno je uveljavil hrvatski ban in sicer:

bili 50 odst. poviška, pri plači od din 1101 do din 1500 45 odst., pri plači din 1501 do 1600 40 odst., pri plači din 1601 do 2000 35 odst., pri plači din 2001 do 2100 30 odst., pri plači din 2101 do 2500 25 odst., pri plači din 2501 do 2600 20 odst., pri plači din 2601 do 3500 15 odst. in pri plačah nad din 3501 10 odst.

Ko pa je potem prišlo do odločitve, so delodajalci zavrnili celo od nameščenskih organizacij predlagano povišanje plač v višini 10 do 50 odst. in so izjavili, da v smislu uredbe o določanju minimalnih mezd, sklepanju kolektivnih pogodb, poravnanju in razsodništvu niso sporne stranke in da zato tudi nimajo pooblastila, da se s zastopniki nameščenskih organizacij sporazumevajo. O ugovoru zastopnikov delodajalskih organizacij bo odločevalo Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje.

Boji v Afriki

Večji boji se vodijo na sudansko-abe-sinski meji.

Angleži so pretekli teden javili, da so zavzeli mesto Galabat na sudansko-abe-sinski meji, ki so ga v začetku vojne izpraznili in prepustili Italijanom. Par dni na to so Italijani javili, da so poskusili mesto zopet iztrgati Angležem, vendar se jim prvič poskus ni posrečil, pač pa drugič. Naslednji dan so Angleži objavili vest, da so Italijani res naskočili mesto in vdrli vanj, da so pa morali takoj na to z velikimi izgubami mesto zopet zapustiti.

Hudi boji se vodijo pri mestu Kassale v Sudanu ob meji italijanske Eritreje. Tudi tu napadajo Angleži. Mesto Kassale so Italijani ob izbruhu vojne zavzeli.

V Egiptu ni nobenih bojov. Italijani

»Materialno izboljšanje je predpogoj za vsak moralni in umski napredek.«

C. Pecquer (1839).

Mrtvi in ranjeni v Angliji

Reuter poroča, da je bilo v oktobru v Angliji ubitih 6300 prebivalcev, 8700 pa ranjenih. V septembru je bilo 7000 mrtvih in okrog 10000 ranjenih. Med ubitimi v oktobru je bilo 2900 žen, med težko ranjenimi pa 3.700 žen. Otrok je bilo ubitih 743, 700 pa težko ranjenih.

Nizozemska vlada je odklonila japonske zahteve

Japonci si prizadevajo, da bi dobili gospodarske ugodnosti v Nizozemski Indiji, zlasti pa petrolej. Na japonske zahteve je sedaj odgovorila nizozemska vlada, da si želi dobre odnose z vsemi državami, ki niso z njo v vojni, ne bo pa dajala nobeni kakšnih predpravic pred drugimi, ker bi jo to spravilo v težave in oviralo sodelovanje z državami, s katerimi hoče biti v prijateljskih stikih. Prav odločno pa odklanja vsako pomisel na to, da bi se vključila nizozemska posest v nek od Japonske zamišljen nov red v Aziji.

Doma in po svetu

Ob priliki sprejema pri sovjetskem poslanstvu ob 23. obletnici sovj. revolucije v četrtek dne 7. novembra je bil povabljen tudi predsednik glavnega odbora Socialistične stranke s. dr. Živko Topalović, ki se je povabilu odzval.

Pomembno načelo v učiteljski organizaciji. Na Hrvaškem imajo hrvaške učitelje in precej je tudi srbskih. Učitelji imajo svoje stanovske organizacije po pokrajinah, ki tvorijo še zvezo za vso državo. Na Hrvaškem je nastal spor, ali naj imajo hrvaški in srbski učitelji skupno organizacijo, ali ločeno, vsak zase. Nekateri ne morejo ločiti strokovne organizacije od političnih nasprotij in so hoteli učiteljsko organizacijo razdvojiti. Dne 20. t. m. je imelo v Zagrebu 53 srbskih učiteljev sestanek, da razpravlja o tem vprašanju. Sprejeli so resolucijo, ki se izreka za enotno organizacijo, soglasno, v prepričanju, da bo organizacija na Hrvaškem in kot zvezna članica v vsej državi ščitila interese učiteljstva vedno lojalno.

Kot nezgoda velja v delavskem zavarovanju odslej tudi zastrupljenje z manganom in njegovimi spojinami. Tako je odločil minister za socialno politiko.

Dan premirja. Dne 11. novembra je preteklo 22 let od sklenjenega premirja v svetovni vojni, ki so ga podpisali odposlanci nemške vlade na nasvet feldmaršala Hindenburga v gozdu Compiègne v Franciji, kjer so se sestali z odposlanci zavezniških vojsk. Ta dan so vsako leto slavili v Franciji in Angliji ter Italiji. Letos je bila velika proslava v Washingtonu.

12. november so proslavili v Avstriji vsako leto kot državni praznik. Tega dne leta 1918 je bila izklicana v Avstriji republika, v kateri so socialni demokraci prevzeli vodstvo državnih poslov. Ta praznik je bil ukinjen leta 1934, ko je Dollfuss krvavo potlačil vstajo avstrijskih delavcev.

Madžarski fašisti so pripravljali prevrat. — V Budimpešti je policija prišla celo vrsto pripadnikov puščicastih križarjev, ki so pripravljali prevrat. Pri njih je zaplenila 250 granat ter večje število pušk in samokresov. Parlament je sklenil izročiti tudi štiri poslance puščicastih križarjev policiji.

Sodelovanje med Češkoslovaško in Poljsko. Reuter poroča, da sta se v Angliji sestala predsednik poljske republike general Sikorski in predsednik ČSR dr. Beneš, da se dogovorita glede bodočega sodelovanja obeh držav. Dr. Beneš je pred par dnevi povabil generala Sikorskega, da si je ogledal oddelke češkoslovaške armade v Angliji, dr. Beneš pa je vrnil poset generalu Sikorskemu z obiskom položajev poljskih čet.

Ni bilo revizije pri »Delavski zbornici«. — Uprava »Delavske zbornice« nam sporoča, da ni resnična naša notica, ki smo jo priobčili dne 31. oktobra t. l., da se je pri reviziji ljubljanske »Delavske zbornice« ugotovila potreba, da so v zbornicah zastopane glavne svobodne strokovne organizacije. Res je namreč, da sedanja uprava »Delavske zbornice« v svojem poldrugoletnem poslovanju še ni imela nikake revizije, ampak se je julija vršil samo sestanek strokovnih organizacij in »Delavske zbornice«, ko se je mudil v zbornici svetnik mini-

strstva socialne politike g. Petrovič. Tej želji zbornične uprave seveda radevolje ugodimo in naravnost hitimo, da obvestimo o tem naše čitatelje.

Preseljevanje besarabskih Nemcev je zaključeno. Trajalo je sedem tednov. O tem preseljevanju pišejo nemški listi, med drugim tudi praški »Der neu Tag« (št. 311 z dne 9. novembra t. l.) pod naslovom »Einsatz der Donauschwaben« (Vklad donavskih Svabov) v tem članku čitamo med drugim: »Razen tega (prostovoljnega dela v taborišču v Zemunu) je ljudska skupina (nemška) v Jugoslaviji dobavila vso moko, ki je bila potrebna za prehrano 90.000 preko Jugoslavije prepelanih besarabskih Nemcev in za vse moštvo v taborišču. Koliko življenjskih potrebščin je bilo porabljenih dnevno v taborišču za besarabske Nemce, pa piše »Deutsche Volkszeitung« v Zagrebu. Po poročilu tega lista so besarabski Nemci in moštvo taborišča povžili dnevno: 3000 do 3500 kg kruha, 14.000 l čaja, 300 do 400 kg sladkorja, 250 kg masla, 250 kg marmelade, 250 l mleka, 150 kg salame, 600 kg kave, 150 kg sira, 100 kg marmelade, 100 do 200 kg slanine in 100 kg keksov in to skozi 49 dni. Te številke

nam kažejo veliko radodarnost bogatih vovodinskih kmetov, ki so pravzaprav lastniki vojvodinske žitnice.

Drva in premož je treba prijaviti. Na podlagi uredbe z dne 15. junija morajo prijaviti posestniki in trgovci vse zaloge drv, ako presegajo 50 kub. metrov in to vsak mesec sproti. Enaka odredba velja za rudnike in trgovce s premogom, ki morajo prijavljati zaloge in proizvodnjo, ne glede na množino vsakega 5. v mesecu po stanju prejšnjega meseca.

Vse kože in usnje je treba prijaviti uradu za nadzorstvo nad cenami do 5. vsakega meseca po stanju prejšnjega meseca.

Dobički nemške težke industrije. Akcijska družba Rheinmetall-Borsig v Düsseldorfu, ki ima 50 milijonov akcijskega kapitala, je izplačala za l. 1938 3,5 milijonov mark dividend, t. j. 7 odst., razen tega pa je zaslužila tudi za odpise v višini 15,18 milijonov mark. Te številke dokazujejo, da nemška težka industrija zelo lepo zasluži.

V Salzburgu so otvorili novo opero, v kateri bodo še v letošnji sezoni uprizorili tudi Smetanovo »Prodanu nevesto«.

Zidje ne bodo smeli telefonirati. »Das schwarze Korps« javlja, da bo nemški minister pošte v začetku l. 1941 izločil zidje iz uporabe telefonske mreže. Telefonski sezname za leto 1941 ne bodo več imeli židovskih telefonskih naročnikov. Izjeme bodo dovoljene samo v izjemnih slučajih.

»Obletovanje sveta«. Sedanji strašni potres v Rumuniji spravljajo v zvezo s sončnimi pegami. Italijanski raziskovalec potresov Rafael Bendanti pravi, da romunski potres predstavlja šele prvo stopnjo cele serije potresov. Potres v Rumuniji je bil potres 12. vrste. — Huijsi potres ni mogoč, zato se tak potres imenuje svetovna katastrofa. — Toda romunska »svetovna katastrofa« se bo baje ponovila v večjem ali manjšem obsegu, tako pravi Bendanti. Na vrsto bo prišla Švica, potem Sredozemsko morje, nato Kanada, gorovje Andi v južni Ameriki (med Chile in Argentino) ter Severna Amerika. Zaenkrat javljajo potres iz Kalifornije, ki je bil manjšega obsega. — Ako se uresniči napoved potresnih raziskovalcev, da bodo sledili še novi potresi, bomo lahko upravičeno rekli, da je nastopilo že davno napovedano »obletovanje sveta«.

»Delavska Politika« ne dobiva nobenih subvencij, zato poravnaj naročnino takoj!

A. M. de Jong:

Čuden cerkovnik

»OTROSKA LETA MEREYNTJEJA GEYSENA«

V zadnjem času je župnik ponovno ugotovil, da je v cerkvi iz pušice zginal denar. Ta sum je bil še bolj potrjen s tem, da je nekoč, hoteč se prepričati, sam vrgl dva tolarja v puščico in ko je potem naslednjo soboto izpraznil puščico, ni bilo v njej niti enega tolarja več. Skupaj z nad vse pretege ogorčenim cerkovnikom, sta po cele dneve oprezovala, da bi vjela nesramnega tatu, ki je onečastal cerkev in bil tudi vzrok, da sta naša ljuba Gospa in sveti Anton dobivala mnogo manj sveč, kot pa jima jih je pripadalo. Cerkovnik je neusmiljeno zabavljajl čez skrivnostnega rokovnjača, toda kljub vsemu oprezovanju in zvijači nista mogla ničesar zaslediti, niti toliko, da bi se moglo koga osumiti. Končno je župnik tarnaje izjavil, da bo pač najbolje zalezovanje opustiti in prepustiti ljubemu Bogu, da bo odkril nepridiprava. Prav tega mnenja je bil tudi cerkovnik, da je treba s poizvedovanjem za storilcem prenehati.

Toda premeteni župnik je nato sam naskrivaj opazoval še naprej; po cele ure dolgo je presedel s kakšno knjigo v roki za zaveso v spovednici. Nazadnje je zalotil tatu na poslu...

Cerkovnik sam je bil tat! Dobri, stari župnik je bil zaprepaščen in zmeden ter je jecljal od jeze in zgranzanja, ko je o tem pripovedoval svoji stari dekli Jani, ki je z njim delila njegovo borno življenje. To neprevidnost, ki jo je zagrešil v razburjenosti, je kmalu nato zelo obžaloval. Kajti ko je vse uredil in

2 pripravljal, da bi mož lahko neopaženo odšel, je vedela vsa vas o tem famoznem in skandaloznem dogodku; od vseh strani se je čul klic po maščevanju, ljudje so se smejali in trdili, da bi bilo od takega farizeja, kakršen je bil ta cerkovnik, ki je bil finjši kot zmleta otroška driska, tudi težko kaj drugega pričakovati. Pretkanci so moji, je rekel že sam vrag, in tu se je zopet pokazalo, kako resnično je to!...

Nato so se jeziki šele prav razvezali in naenkrat je vedel sleherni, da tudi z ženo tega cerkovnika ni vse v redu. Ta strašna opravljiva ženščina, pred katero noben pošten človek ni bil varen in ki se je delala, kot da bi imela ljubega Boga v svojem žepu, kadar je hodila naokrog, se je valjala z najmanj petimi neutешljivo žalostnimi vaškimi vdovci za živimi mejami...

Nastal je pravi upor. Proti večeru je prišla vsa vas z mačjo godbo pred hišo ožigosane zakonske dvojice in priredila peklenski koncert, s pokrovkami, papirnatimi trobentami, lonci in praznimi, malimi sodi, po katerih so tolkli z debelimi gorjačami. Rjovel so in lajali, mijavkali ter oponašali vse mogoče živalske glasove; na ta način so postajali sami od sebe vse bolj divji in razburjeni. Nazadnje je Pineke Tester, ki je bil v zboru solist, začel peti posebno vrsto litanij, na tako razposajen način, da se rjoveča družina dobesedno valjala po tleh od smeha.

»Sedaj bomo peli litanije o svetem dolgoprstnežu in nosni mački!« je začel s svojim visokim glasom in zapel:

»Svetohlinski, sladki lopov!« nakar je množica med glasnim krohotom takoj odgovorila z responzori:

»Prosi za nas!«

»Pasji močerad!« je pel resno daleč se razlegajoči

Pinekov glas in vriskaje se je zopet oglasilo v zboru:

»Prosi za nas!«

»Čuvar cerkvenih nabiralnikov!«

»Prosi za nas!«

»Tolažnica vdovcev!«

»Prosi za nas!«

Zene so se pripogibale od smeha. Možje so se držali drug drugega in sklanjali glave drug drugemu na ramena ter podrtavali od smeha.

»Srečni in blaženi vtakni-svojo-roko-vanj!«

»Prosi za nas!«

Samo še posamezni so imeli toliko moči, da so odgovarjali na slavošpeve, ki jih je pel Pineke s svojim glasom, ki se je razlegal kot zvon iznad množice, katera je tulila od veselja.

»Sveta Magdalena!«

»Prosi za nas!«

»Nedolžna dekla iz Svetega Bescheena, kjer stoji šest parov čevljev pred posteljo!«

Ljudje so vreščali od brezumne, divje veselosti, da je moral Pineke s svojimi litanijami prenehati. In med tem, ko se tudi že sam ni mogel več zdržati ter se je začel smejati, je nesramna babnica odprla okno in z naglo kretnjo zllila smrdečo vsebino velike, cinaste posode na pod oknom stoječe, ki so v napetem pričakovanju, dvignjenih obrazov zrl kvišku. V odgovor se je začelo divje maščevalno vpitje pri zadetih in rezki, veseli vzkliki gledalcev, ki na srečo niso dobili ničesar na glavo. Toda tudi ti, ki so se od zadovoljstva in smeha valjali po tleh, so delili mnenje kanibalsko preklinjajočih in močno pijanih žrtev, da ta grdobija presega vse meje in zahteva izredno in temeljito pokoro. Pol minute pozneje ni bilo na vsej hiši nepoštenega cerkovnika in njegove predrzne boljše polovice niti ene cele šipe.

Iz naših krajev

CELJE

Akcija malih trgovcev. Mali trgovci so pred več kot enim mesecem poslali na razne ministere in odločujoče činitelje resolucijo, v kateri so zahtevali ureditev razmer v trgovini, zlasti glede veletrgovcev, ki so ponekod prodajali blago malim trgovcem dražje, kot pa so ga v nadrobni prodaji oddajali svojim strankam in razen tega niso večkrat dobavili blaga malim trgovcem, dočim so ga sami pošiljali strankam direktno. Resolucijo je podpisalo 150 trgovcev in bi jo podpisalo tudi 1000, ako bi ne bil omejen promet z motornimi vozili. Na to resolucijo je bil odgovor. Mali trgovci smatrajo, da je rešitev v resoluciji nanizanih vprašanj nujne v interesu konzumentov, kakor tudi obstoja trgovcev na drobno.

Odstranite ovire izpred vhoda v Cinkarno. Ponovno se dogaja, da stoji cela garnitura tovornih vagonov, večkrat celo kar dve, na vzporednih tirih pred vhodom v Cinkarno. Delavstvo, ki hodi ponoči na delo in iz dela, je primorano, da obhodi te garniture vagonov, ali pa da se plazi pod kolesjem vagonov čez tite v tovarno. Lahko si mislimo, kako je to prijetno, ako ima človek s seboj kolo in kako varno je plazenje pod kolesi vagonov. Če nič drugega, delavec, ki se plazi pod kolesi, se parkrat udari z glavo ob vagon in odnese nekaj bušk. Postajno upravo opozarjamo na to nemogoče stanje, s prošnjo, da ukrene potrebno v izogib nesrečam. Kaj lahko se pripeti, da bi se med tem, ko delavstvo leze pod vagoni, izvršil kakšen premik in gotovo bi bilo par žrtev. Vseposod velja pravilo, da mora biti vhod in izhod iz tovarn prost. — Prizadej delavci.

500 letnico Gutenberga proslavijo celjski tiskarji v soboto 16. novembra ob pol 9. zvečer v mestnem gledališču. Na sporedu je dramsko prikazani razvoj pisave od pračloveka do Gutenberga. Nastop Gutenberga in njegov vpliv na kulturni razvoj človeštva. Pogled v tiskarjevo delavnico v sedanosti. Sodeluje železničarska godba iz Celja. — V našem tisku smo že večkrat obširneje pisali o Gutenbergovem izumu. Pred njim je bila pisana in tiskana beseda privilegij zelo ozkega kroga božatih ljudi. Šele njegov izum je pripomogel najširšim množicam človeštva do cenene knjige in s tem do splošne izobrazbe. Delavstvu toplo priporočamo, da poseti do slavnost.

HRASTNIK

Zahvala. Podpisani se najpristneje zahvaljujem vsem delavcem in delavkam Kemične tovarne v Hrastniku za podporo v znesku din 300, ki sem jo prejel v času dolgotrajne bolezni moje žene, ko sem vsako paro res nujno potreboval. Darovalci so pokazali s tem svoj socialni čut, da so si pritrkali sebi in podarili ubogemu družinskemu očetu treh otrok, ki so vrhu tega sedaj ostali še sirote brez matere. — Franc Wolf. — (S smrtjo dobre žene prizadeti rodbini izrekamo naše iskreno sožalje!)

LAŠKO

Spremembe na sreskem načelnstvu. Sreski načelnik g. dr. Karel Tekavčič je premeščen na policijsko upravni oddelek banske uprave. Na njegovo mesto je bil imenovan sreski načelnik g. Andrej Bizjak iz Logatca. — V Logatec je odšel sreski podnačelnik g. dr. Josip Orožim, ki je bil dolgo vrsto let v našem kraju in znan, kot zelo objektivni. Z ozirom na nujno potrebno nadzorstvo nad izvajanjem uredbe o minimalnih mezdah in drugih socialnih zakonov, ga bodo tudi delavci in nameščenci pogrešali.

KRANJ

Nekaj o gasilski tomboli. Pred kratkim smo imeli v Kranju gasilsko tombolo z velikimi glavnimi dobitki. Ker so tombolo priredili človekoljubni gasilci, nimamo proti tej prireditvi nikakih ugovorov, pač pa moramo oporekati načinu tombolske prireditve. Nekateri srečniki so namreč zadeli kar po pol vagona moke, več tisoč kg krompirja, več 100 kg riža, sladkorja, olja itd. V današnjih časih je tako razdeljevanje dobitkov nesocialno. Bolje bi bilo nuditi več tombol z manjšimi količinami živil in bi s tem imeli tudi več srečnikov. Enemu podariti kar pol vagona moke je vsekakor malo preveč, dočim ogromna množica z nabavo kart plača enemu srečniku tako ogromen dobiček. To naj upošteva gasilska četa pri prirejanju bodočih tombol. Naše načelo je: »Vse koristno naj se družijo s socialnim čutom in čustvom!« — Udeleženec tombole, vendar ne Kranjčan.

Esperantski tečaj. Esperantsko društvo »Zelena zvezda« priredi v »Cankarjevem domu« esperantski tečaj, na katerega vabi vse, ki imajo voljo in priliko učiti se esperanto. Otvoritev tečaja bo v četrtek ob 20. uri in se bo nato vršil tečaj predvidoma vsak četrtek ob isti uri.

RIMSKE TOPLICE

O našem betonskem mostu. Betonski most, ki vodi s postaje v kopališče, je za današnji tujski promet že zastarela. Njegova širina je tako minimalna, da jedva zadostuje za vožnjo avtomobilov. Mnogi avtomobili vozijo preko mostu k postaji, pošti, hotelu, v tovarno pet na Gračnici in tovarno lesnih izdelkov v Jurkloster. Ob času gradnje tega mostu razvitega avtomobilizma sploh še ni bilo. Cestni odbor bi moral razmišljati o njegovi razširitvi. Za pešce naj bi bil na vsaki strani po 1 m širok koridor, da se lahko izognejo vozilom. Sedaj se letoviščarji sploh ne morejo umikati. Stroški za razširitev bi bili nizki, če bi jo izvedli v času, ko v Rimskih toplicah mnogo tujcev ni, in močan avtomobilizem ter je res nujno izvesti to mostovno razširitev.

MARIBOR

Zakaj se izvršujejo cestna dela v naši občini tako počasi? Mnogokrat se v časopisju razpravlja o tem, zakaj se vrše cestna dela tako počasi. Ljudje grajajo to počasnost, ki povzroči, da se kakšno delo zavleče od zgodnjega poletja tja v pozno jesen, ko začne dež in mraz. Za počasno vršenje javnih občinskih del ima občina svoje razloge. V vsakoletni proračun se vstavi vsota, določena za javna dela, vrše se pa ta dela potem v sorazmerju s številom v občini pristojnih brezposelnih in se pri tem kalkulira tako, da imajo brezposelni zaposlitev skozi vso leto. Ako bi občina predvidena dela vršila z isto naglico, kot jih vrše zasebniki, potem bi morala poleg brezposelnih najeti še celo vrsto drugih delavcev, ko bi pa bilo delo končano, bi pa brezposelni niso mogli že sredi poletja ostati brez zaslužka in podpore, kar bi zopet povzročilo negotovost. Brezposelnim bi s tem ne bilo pomagano, ampak bi bil njihov položaj še slabši, kot je. Tako vsaj argumentirajo na mestni občini. — Pri gradnji oz. tlakovanju Frankopaneve ceste so imeli pa še to smolo, da je primanjkovalo voznikov, oz. vprežne živine za odvažanje in dovažanje materiala. Namesto 10 voz je bilo mogoče dobiti samo pet voz vpreže in še teh bi kmalu ne bilo na razpolago, ko se je pričel graditi Hutterjev stanovanjski blok.

Vsled ogromne podražitve vina se bo naglo dvignil konzum piva. Konzum piva je pri nas silno nazadoval, ker je bilo vino neverjetno poceni. Letos pa je bila slaba vinska letina. Po vinu je silno povpraševanje in cena mu naglo raste. Računajo, da bo stalo vino liter din 20, din 24 in tudi več. Po koliko bo dalnatinice, se še ne ve. Vsekakor pa bo pivo uspešno konkuriralo vinu, ker bo znatno ceneje. Pivovarjam se obetajo v prihodnjem letu dobri časi. Konzum piva se bo zelo dvignil in mogoče se bo celo pokazalo, da so nekatere pivovarne prehitro zaprli in demontirali.

Jabolčnik se letos prodaja po din 5 liter, torej se je tudi ta »proletarska pijača« zelo podražila.

Povišanje mezd delavcem v delavnicah državnih železnic. Te dni se je med delavci v delavnicah drž. žel. raznesla vest, da je intervencija, ki jo je izvršil akcijski odbor v Beogradu zaradi povišanja mezd uspešna in da bodo mezde povišane začeti od 25. septembra t. l. za nazaj. Povišica bo nekoliko izboljšala položaj delavstva v delavnicah, ako se bodo napovedi glede povišice uresničile. Železniška uprava bo v to svrhu porabila del prihrankov lanskega leta, ki so znašali 168 milijonov dinarjev. Zaenkrat še ni službenega obvestila. Vendar tudi člani uduž. trdijo, da je vest resnična in da jim je bilo to sporočeno na pristojnih mestih ob priliki neke intervencije. Delavstvo že težko čaka na 15. november, mogoče bo takrat že tudi upravi kaj znano zastran povišice.

Čuvajte delavčevu zdravje! V kotlarni delavnice drž. žel. so delavci izpostavljeni silnemu prahu, ki se vleče kakor megla. V tem oddelku namreč tudi čistijo iz kotlov vodni kamen, kar povzroča mnogo prahu, ni pa nobene prave ventilacije, da bi prah odvajala. V drugih modernih tovarnah imajo zato na razpolago poseben prostor s predpisanimi ventilacijami, poleg tega pa morajo imeti delavci pri opravljanju tega dela še posebne zaščitne maske. Potrebno bi bilo, da se v tem oziru tudi v delavnici drž. žel. nekaj ukrene v zaščito delavcev, ki v kotlarni itak morajo opravljati eno izmed najtežjih del. Delavci se upravičeno bojijo, da bo začela med njimi še hujše razsajati jetika, zato apelirajo na vodstvo, da skuša čim prej ta nedostatek odpraviti.

30 ljudi je bilo aretiranih ob priliki policijske racije. En del so jih odpredili v njihove domovinske občine, nekaj pa jih je bilo pridržanih v policijskih zaporih.

ZABUKOVCA

Vsaka šiba ima dva konca, katerih eden se je obrnil sedaj proti našim gospodom z bele liste, ker so hoteli imeti delegata na zadnjem mezdnem pogajanju ter so na tem pogajanju sporazumno pristali na to, da se sestavi izmed navzočih delegatov ožji odbor, kateri ima polnomočje se še nadalje pogajati z zastopniki delodajalca. Na tem pogajanju se je sklenilo, da se vsake tri mesece sestanejo zastopniki delojemalcev in delodajalcev k zopetnemu pogajanju, na katerem se, bo ugotovilo za koliko odstotkov se je dvignila draginja. Na podlagi tega bi se nam rudarjem tudi zvišale draginjske doklade. Ker pa so cene življenjskim potrebščinam v zadnjem času občutno narasle, zahtevajo naši rudarji tudi zvišanje draginjskih doklad. To pa se ne more zgoditi zaradi prej omenjenega sklepa, da se odbor za proučitev indeksa sestane vsake tri mesece. K temu so pripomogli tudi naši brihtni radikalni gospodje. Sedaj bi pa radi skrilili svojo glavo pred soncem, da bi se jim ne začela cediti mast z nje in zahtevajo na vsa usta, z delavstvom vred, da se naj vrši mezdna razprava, da si ne potekel gornji rok. Toda tako ni mogoče skriti greha in se tako izogniti drugemu koncu šibe, ki bo udaril tudi nje. Je pač tako, ako se na razprave pošilja delegata, ki po dvodnevni razpravi, kateri je prisostvoval, vpraša sosed: »Ti, kaj pa smo dosegli?« Najbrž je spal spanje pravičnega in je mislil, da tako nikomur nič ne škoduje. Sodrugi rudarji, ako homo slepo verjeli raznim širokoustnem, se bo to še večkrat maščevalo na naših želodcih. — Rudar.

SELNICA OB DRAVI

Selniška župna cerkev je deležna generalne obnove. Na novo bo ometana in pobarvana. V

Vsi pekovski mojstri oproščeni. Pekovski mojstri, ki so bili obtoženi, da so prekršili uredbo o preskrbi prebivalstva s tem, da so pekli v ponedeljek ponoči in prodajali sveže kruh, so bili pri razpravi dne 12. t. m. vsi oproščeni. Sodnik dr. Obrhan se je prepričal, da so mojstri prekršili uredbo v dobri veri, ker so imeli v rokah »brzjav ljubljanskega združenja pekovskih mojstrov, iz katerega je izhajalo, da je ban dovolil peko kruha ob ponedeljskih ponoči in tudi prodajo svežega kruha, dokler se ne bo rešila prošnja, ki so jo pekovski mojstri vložili na trgovinsko ministrstvo v Beogradu. Ako bo državno tožilstvo vložilo priziv, se bo z zadevo pečalo še okrogno sodišče.

Na občnem zboru »Kulturbunda« v Mariboru je bil izvoljen novi odbor in sicer: predsednik Josef Klingberg, bančni uradnik; namestnik Baumgartner Egon, uradnik; I. tajnik Rudolf Holzer, gradbeni mojster; II. tajnik Grill Gottfried, uradnik; I. blagajnik dr. Bučar Edvard, odvetnik; II. blagajnik Weiss Maks, kotlar; pregledniki računov: Anrather Peter, čevljar, dr. Galle Gerhard, zdravnik, Kiffmann Karel, uradnik in Šori Hans, trgovec; prisodniki: Dadič Otto, mehanik, Egger Albert, zobni tehnik, Finkeš Rudolf, Rochel Hans, mizarjski mojster, Welt Ferdinand, mehanik, Werbnik Oskar, skladiščnik, Winder Fric, strugar in inž. Wagner Richard, obratovodja. Mariborski »Kulturbund« je baje štel lansko leto okrog 500 članov, letos pa je članstvo zelo poraslo. Kot zelo poštrevoljni so se po poročilu »Deutsche Nachrichten« izkazali mariborski člani »Kulturbunda«, ko so opravljali prostovoljno delo v zemunskem taborišču besarabskih Nemcev. Vsem tem prostovoljcem je le prehitro potekel čas v taborišču, ko so se po 14 dneh morali zopet vrniti nazaj k svojemu delu.

Na progi Maribor—Ptuj bodo sedaj uvedli še en nočni avtobus, ki bo vozil iz Maribora nekako ob 22.30 uri. Štem bo uvedena četrta dnevna vožnja na tej progi, kar bodo prebivalci gotovo pozdravili, ker so bili nekateri vlaki na progi Maribor—Čakovec ukinjeni. Večerni avtobus, ki je doslej odhajal ob 18.30 uri iz Maribora, bo odslej odhajal že ob 17.15 uri. Čim bo novi vozniki red potrjeni od banske uprave, bo začel obratovati ta nočni avtobus.

Nov slučaj pasje stekline. Ker se je dne 10. novembra t. l. pojavil nov slučaj pasje stekline, se pozivajo vse osebe, ki bi eventualno bile ugriznjene od psa, da se javijo mestnemu fizikatu. Ukinja se omiljeni strogi pasji zapor in zopet odreja strogi pasji zapor, razglašen dne 19. julija t. l. Kršenje tega razglasa se bo kaznovalo po kazenskih določilih živalskega kužnega zakona z dne 14. junija 1928.

Poskus samomora je izvršila 19 letna hišna pomočnica Angela Čuček iz Studenc. Z revolverjem si je poglaga kroglo v prsa. Reševalci so jo nemudoma odpredili v tukajšnjo splošno bolnišnico.

Na 14 dni zopora je bil obsojen pri tukajšnjem okrožnem sodišču 66 letni prevzitar Tomaž Mikša iz Ptujске okolice, ker je svojemu sinu, ki je bil v Celovcu, poročal neresnične vesti o razmerah v naši državi. Pismo so zaplenili pri sinu obmejni organi, ko se je te dni vrnil iz Nemčije.

Ljudska univerza. Na humorističnem večeru v petek, dne 15. t. m. nastopi poleg urednika »Totege lista« Božo Podkrajška in pisatelja Ivana Roba tudi Franc Milčinski-Ježek, dober znanec naše radio publike. Predprodaja vstopnic pri g. Zlati Brišnik.

Narodno gledališče je dovolilo delavcem 40—50 odst. popust na vstopnini. Interesenti se naj oglasijo pri svojih strokovnih organizacijah.

Narodno gledališče. Sreda, dne 13. novembra: zaprt. Četrtek, dne 14. novembra ob 20. uri: »Na cesaričin ukaz«. Premiera.

ČRNA PRI PREVALJAH

Vsem našim naročnikom v Žerjavu tem potom sporočamo, da bosta odslej pobirala naročnino za naš list ss. Kuzjan Jože in Rotar Alojz, ker s. Sekavčnik Ivan ne more več vršiti tega dela. Sodrugo prosimo vse naročnike, da tudi novima inkasantoma kolikor mogoče olajšajo njuno delo in redno plačujejo naročnino za »Delavsko Politiko«. — S. Sekavčniku Ivanu pa se tem potom prav iskreno in sodrugo zahvaljujemo za njegovo dolgotrajno poštrevolno delo, ki ga je opravljal kot poverjenik našega lista v Žerjavu. Dasi že dokaj prileten, je bil s. Sekavčnik neumoren na delu za širjenje »Delavske Politike«, kateri je pridobival nove naročnike in pobiral naročnino. Vemo, da je to delo združeno z precejšnjimi neprijetnostmi, zlasti tam, kjer se naročniki ne zavedajo v polni meri, da je treba naročnino za delavski list plačevati redno in da vršijo poverjeniku to delo prostovoljno. Baš radi tega pa naj bo s. Sekavčnik za vzgled vsem mlajšim sodrugom, ker je dolgo vrsto let neumorno in poštrevolno opravljal to važno funkcijo poverjenika. Prepričani smo, da bo tudi v bodoče še vedno pridobival našemu listu nove naročnike in tako pomagal do čim lepšega razvoja delavskega tiska. Lepa hvala in družnost!

POSLEDNJE VESTI

Podrobnosti o veličastnem sprejemu Molotova v Berlinu

DNB poroča, da vsi nemški listi objavljajo obširna poročila o prihodu in sijajnem sprejemu Molotova v kanclerjevi palači. Vsa poročila so bogato ilustrirana. V uvodnih se naglašajo izreden pomen nemško-sovjetskega sodelovanja in koristi, ki jih bosta od tega imeli obe državi in ves svet.

Göring in Hess sta dne 13. t. m. dopoldne sprejela Molotova in se z njim posvetovala v duhu nemško-ruskih prijateljskih odnosov. Posvet Molotova s Hitlerjem je trajal poldrugeto uro. Sprejem Molotova je bil na Anhalt-skem kolodvoru, četudi so kolodvor Angleži že enkrat bombardirali.

Nemško vojno poročilo: V noči na 12. november Angleži niso mogli napadati Nemčije zaradi mraza in ledu, ki se je delal na krilih letal. Pač pa so Nemci uspešno bombardirali angleška pristanišča. V noči na 13. november je par angleških letal priletelo nad Nemčijo. Letala so vrгла bombe na odprto polje, samo v enem kraju je bilo porušeni nekaj hiš.

Italijansko vojno poročilo pravi, da so italijanska letala sestrelila 11. oktobra 10 in ne samo 7 angleških letal.

Angleško vojno poročilo dne 13. t. m. pravi, da so angleška letala v noči na 13. t. m. metala bombe na Nemčijo in razna pristanišča. Zadet so bili dokl, ladjedelnice, tovarne, petrolejske zaloge in čistilnice, kolodvori in železniška križišča.

Potopljena italijanska ladja tipa »Cavour«. V albanskih vodah je angleška mornarica potopila dne 13. t. m. zjutraj veliko italijansko ladjo tipa »Cavour«. (Reuter.)

Grški ministrski predsednik Metaxas je imel govor na univerzi v Atenah, v katerem je izjavil, da pomoč Anglije jamči Grčiji, da bo zmagala. (Reuter.)

Pričakuje se, da bodo Angleži zasedli Irsko. DNB poroča, da je videti v irskih vodah vedno več angleških vojnih ladij.

Največja angleška ladja »Queen Elizabeth«, ki je bila zasidrana v newyorški luki, je izplula, kakor pravijo, bo oborožena in bo služila za prevoz vojakov.

Vojni minister Eden se je vrnil s potovanja po Egiptu, Afriki in bližnjem vzhodu ter je bil dne 12. t. m. sprejet od angleškega kralja skupno s Churchillom.

Vesti o odstopu angleškega zunanjega ministra Halifaxa se niso potrdile.

V Rim se je odpeljal romunski ministrski predsednik general Antonescu, v spremljstvu italijanskega poslanika v Bukarešti.

Urugvajski parlament je razpravljal o zgraditvi oporišč na urugvajskih otokih in povdaril, da bo ta oporišča zgradila urugvajska republika sama, ne pa Zedinjene države.

Velik orkan je divjal v srednji Ameriki, ki je povzročil velika opustošenja.

Iz Mandžukua je odšel ameriški konzul, s katerim se je odpeljala tudi vsa ameriška kolonija z glavnega mesta Mukdena.

Plaz je zasul železniško progo pri Trbovljah, zato ni bilo zjutraj, dne 13. t. m. ne časopisov, ne pošte iz Ljubljane in je bila zveza več ur prekinjena. Nesreča ni zahtevala žrtev.

Iz Češke

Rokopis Machovega »Maja« za 2 milijona kron. Češki pesnik Karel Hynek Mácha, ki je živel v času od 1810 do 1836, je napisal še doslej najlepšo češko pesnitev »Maj«, ki jo še sedaj radi čitajo, zlasti zaljublenci v cvetočem mesecu majniku. Rokopis te pesnitve je še ohranjen in ga ima neka rodbina v Belu na Bezděhem ter cenijo vrednost tega rokopa, ki je bil že na več razstavah, na 2 milijona kron. Pesnik Mácha, ki je enkrat na potovanju v Italijo obiskal v Ljubljani tudi našega pesnika Prešerna, je umrl v najlepši mladosti 26 let in je ostalo za njim zelo malo spominov, zaradi česar ima ta rokopis tako visoko ceno.

Zatembitev pokopališč se mora po nalogu policijskega ravnateljstva v Prazi strogo izvajati na grobovih in tudi v gajih pepelnih žar. Ob mraku približno ob 17.30 ne sme na pokopališču svetiti nobena luč več.

Trčenje vlakov pri Jihlavi. Na železniški progi med Jihlavo in Nemškim Brodom sta v četrtek ponoči v bližini postaje Kamena trčila pospešeni tovorni vlak z osebnim vlakom. Pri tem je bilo več oseb ranjenih. Nek sprevoznik je na to umrl v bolnišnici. Na lice mesta je prispela nemška kriminalna policija iz Jihlave in orožništvo iz Kutne Gore, ČTK.

Slatino namesto nafte. Tovarnar Bartak iz Koričan vrta na svojem posestvu v Chropni za nafto. Ko je prišel do globine 600 metrov, se mu sicer ni prikazala nafta, pač pa je udaril iz jame močen vrelc tople slatine. Vrtal je nato na drugem koncu, kjer pa je tudi prišel že v globini 365 m do toplega vrelca slatine. Tovarnar vseeno veruje v nafto in vrta naprej.

Visoke kazni za vrtnarje. V Brnu sta bila obsojena dva trgovca sadja in zelenjave zaradi draženja in ker nista imela označenih cen vsak na 50.000 kron kazni, druga dva pa vsak na 20.000 kron in dva na 10.000 kron, neka trgovka s sadjem pa na 14 dni zopora.

Nove karte za milo. Kakor v Nemčiji, je vlada tudi v Protektoratu Češke izdala za novo razdobje listke za milo, na katere imajo rodbine pravico za čas od 1. novembra do 15. decembra na 125 gramov mila v kosih ali v združenem stanju, in na 250 gramov milnega praška ali 400 gramov peščenega mila ali 500 g pralnega praška, otroci pa največ na 100 g toaletnega mila ali 500 g milnega praška. Mila za bolnike se bo izdalo največ 200 g toaletnega ali 200 g milnega praška ali 500 g pralnega praška, mila za zdravnike največ 200 g toaletnega ali 250 g milnega praška ali 500 g pralnega praška, mila za uslužbence največ 125 g trdega mila, ali 400 g peščenega mila ali 250 g milnega praška ali 500 g pralnega praška.

Novi zavarovalni razredi v delavskem zavarovanju

Delodajalci nezadovoljni.

Minister za socialno politiko je predpisal nove zavarovalne razrede v delavskem zavarovanju z ozirom na zvišanje minimalnih mezd.

Na podlagi zaslužka so uvrščeni zavarovanju povezani službojemalci v te-le razrede:

Št.	višina zaslužka na dan	zavarovana mezda
0.	do 10,00 din	10,00
I.	do 20,00 din	15,00
II.	nad 20,00—25,00 din	20,00
III.	nad 25,00—30,00 din	25,00
IV.	nad 30,00—40,00 din	30,00
V.	nad 40,00—50,00 din	40,00
VI.	nad 50,00—60,00 din	50,00
VII.	nad 60,00—70,00 din	60,00
VIII.	nad 70,00—80,00 din	70,00
IX.	nad 80,00 din	80,00

Prispevki za one, ki so zavarovani za starost in onemoglost, znašajo:

razred	na dan	tedensko
0.	—	—
I.	1,00	5,50
II.	1,25	7,25
III.	1,50	9,00
IV.	1,75	10,75
V.	2,50	14,50
VI.	3,00	18,00
VII.	3,50	21,50
VIII.	4,75	28,75

Proti uvedbi novih zavarovalnih razredov so delodajalci in njihovo časopisje, ki pravi, da se ne bi smelo uvesti novih mezdnih razredov, ker to preveč obremenjuje gospodarstvo. Doslej je bil najvišji razred XII., v katerega je bilo uvrščeno vse delavstvo, ki je prejelo din 48 ali več plače dnevno. Temu primerna je bila seveda tudi podpora v slučaju bolezni. Z uvedbo novih mezdnih razredov se bodo zvišale tudi dajatve v slučaju bolezni.

Gospodarstveniki in njihovo časopisje pravi, da bo gospodarstvo plačalo na leto 350 milijonov dinarjev več za socialno zavarovanje in samo v Sloveniji 50 milijonov dinarjev.

Temu se kmalu lahko odpomore, ako se zniža cena pšenice v Sloveniji za din 1 pri kg pa bo naše gospodarstvo dobilo še enkrat toliko nazaj, kolikor bo do znašali povišani prispevki.

Bolan delavec ima v sedanjih časih pravico, da dobi podporo, ako je bolan, s katero bo mogel izhajati.

Norveška mora plačevati Nemčiji 3 milijone kron na dan

Po poročilu »Exchange Telegrapha« je morala Norveška v prvih štirih mesecih nemške okupacije plačati 360 milijonov norveških kron nemškemu oblastem. Na ta način mora Norveška plačati nemškemu okupacijskim oblastem

dnevno 1,8 miliona mark, kar odgovarja 3 milijonom norveških kron. Če te vsote primerjamo z vsoto, ki jo mora plačevati Francija Nemčiji, vidimo, da je vsota, ki odpade na enega Norvežana večja od one, ki odpade na enega Francoza. (Francoska vlada mora plačevati nemški vojski 20 milijonov mark dnevno.)

Delavski pravni svetovalec

Orožne vaje je treba plačati, četudi služba še ni trajala eno leto

Odločba Vrhovnega sodišča

V »Delavski Politiki« z dne 9. julija smo objavili obširen članek s. dr. Avgusta Reimana o tolmačenju š. a. 219 in 221 obrtnega zakona glede plačevanja mezde ob orožnih vajah v slučaju, da delavec še ni bil celo leto v službi. Če je delavec po neprekinjenem enoletnem službovanju vpoklican na orožne vaje, ima namreč po jasnem določilu š. a. 221 o. z. pravico na mezdo do 4 tednov. Če pa delavec še ni bil eno leto v službi, niso hoteli delodajalci plačevati delavcu nobene mezde ob vpoklicu na orožne vaje in so se pri tem sklicevali na š. a. 221 o. z. Mi smo v našem »Pravnem svetovalcu« že ponovno tolmačili š. a. 219 obrtnega zakona tako, da mora dobiti vsaj za en teden mezdo tudi oni delavec za orožne vaje, ki še ni bil eno leto v službi, temveč le več kot 14 dni.

V nekem primeru delavca iz Kranja, ki ga je zastopal odvetnik dr. Vilfan, je pred meseci tako razsodilo tudi okrajno kot prizivno sodišče v Ljubljani. Sedaj nam je poslal odvetnik dr. Vilfan razsodbo Vrhovnega sodišča v Ljubljani, ki se je pridružio temu edino pravnemu pravnemu naziranju in potrdilo sodbo ljubljanskega prizivnega sodišča.

Marsikatera sodišča so sodila nasprotno. Če bi se to še ponavljalo, se naj delavci sklicujejo na to najnovejšo odločbo Vrhovnega sodišča pod Rv 404-40. Sicer pa je že avstrijska ljudskotvorna popolnoma enako razsojala in tudi razlogi avstrijske Gosposke zbornice o priliki sklepanja š. a. 1154 b o. d. z. govorijo enako jasno o potrebi plačevanja mezde pri vojaškem vpoklicu.

Se bolj jasna je postala ta zadeva o plačevanju orožnih vaj po š. a. 219 o. z. z ministrsko uredbo o ureditvi službenega razmerja pri vo-

klicu službojemnikov v vojaško službo z dne 7. julija 1940. Ta naredba govori že izrecno samo o vpoklicu »v vojaško službo«, torej ne le o orožnih vajah. Ta vojaška služba nikakor ni mišljena s kaderskim rokom, temveč oni vpoklici, ki se jih sedaj običajno imenuje »orožne vaje«. Dejansko to niti niso tiste »orožne vaje«, ki smo jih imeli svoječasno, ko so se vršile le redoma, temveč pač »vojaška služba«, važen razlog državljanu, ki zadeva njegovo osebo in ga zadržuje opravljati službo, kakor pravi drugi odstavek š. a. 219 obrtnega zakona. Te vojaške službe, če službojemnik še ni eno leto v službi, torej nikakor ni mogoče podrediti samo pod namen zakonodajalca z zakonom š. a. 221 o. z., temveč pod š. a. 219 o. z. Vsi del tega je popolnoma jasno, da mora dobiti službojemnik od delodajalca plačo do enega tedna tudi tedaj, če je vpoklican v vojaško službo, na kaderski rok, ali orožne vaje, če še ni bil eno leto v službi, po enoletnem službovanju pa ob vpoklicu na orožne vaje mezdo do 4 tednov.

Navodila za delavske zaupnike. Zadnjič smo v odgovoru na neko vprašanje v »Delavskem pravnem svetovalcu« navedli, da kakšne posebne knjige za delavske zaupnike ni na razpolago. Pri tem smo prezrli, da je pred leti izdalo načelstvo II. skupine rudarske zadrage knjigo »Delavski zaupnik, ki je zelo praktičen priročnik za vsakega zaupnika, pa tudi vsakega delavca, ki se hoče izobraziti, da bo lahko branil svoje in svojih sodelavcev interese. Knjiga se naroča pri »Zvezi rudarjev Jugoslavije« v Trbovljah ali pa pri »Načelstvu II. skupine rudarske zadrage« v Trbovljah. Knjigo je spisal s. Franc Pliberšek.

bi bilo potrebno še mnogo požrtvovalnega dela in sredstev, da bi se vsaj delno izboljšalo.

TRŽIČ

Zanimivosti okrog storžiških žrtev. Dne 9. avgusta t. l. je bila razprava na okrajnem sodišču v Tržiču zaradi prispevkov, ki bi jih morali prejeti še nekateri svoji storžiški žrtve. Razprava sama pa še ni rodila zaključka in bodo posamezniki še osebno zaslišani. Zastopnik zasebnih tožnikov dr. Vilfan iz Kranja zagotavlja, da bodo svojci na vsak način prišli do izplačila teh prispevkov in da tožbe ni mogoče izgubiti. Večina svojcev je že prejela izplačilo, dočim ostanejo še trije brez njih in sicer ima terjati: eden din 10.000, drugi din 5000 in tretji še polovico prispevka din 2500. Ti prispevki so naloženi v ljubljanski banovinski hranilnici in imajo svojci tudi pravico na 5 odst. zamudne obresti od dneva, ko so bili prispevki ostalim že izplačani. Delavci pri tržički Glanzmann so žrtvovali vsak po eno aro zaslužka za 9 žrtev, odnosno njih svojce. Precej je prispevala tudi tržička sama in uradništvo. Prispevke pa so darovali še mnogi drugi. — Prizadeti.

Kako izgleda v Romuniji po potresu?

Potres v Romuniji je začel dne 10. novembra ob 2. uri 42 minut in 15 sekund ter je trajal 1 uro in 52 minut, z večjimi ali manjšimi sunki.

Po poročilih beograjske potresne opazovalnice je bilo središče katastrofalnega potresa, ki je zajel Romunijo, okrog 100 km zapadno od Bukarešte.

Na podlagi romunskih poročil pa je mogoče ugotoviti, da je bilo potresno ozemlje pokrajina Velika Vlaška, nekako od črte Ciurgiu ob Donavi proti severu do Bukarešte in dalje do Ploestija, ob vznožju Karpatov, kjer je središče petrolejskih vrelcev. Vzhodno od te črte sega potresno ozemlje med Karpati in Donavo do izliva reke Prut v Donavo in potem naprej proti severu med Karpati in Prutom do mesta Jassyja. Prizadeti sta torej pokrajini Velika Vlaška in Moldavija.

V neposredni bližini središča potresa je bilo torej romunsko petrolejsko ozemlje z mestom Ploesti in pa Bukarešta. V teh dveh krajih in na bližnjem področju so razdejanja največja.

Najbrž je bil potres na vsem označenem ozemlju katastrofalnega značaja. Ako se imenujejo v poročilih samo nekateri kraji, potem zaradi tega, ker predstavljajo ti kraji mesta in večja naselja, dočim po vaseh, kjer stojijo samo majhne koče, ki so tipične za romunsko kmečka naselja, ni bilo takega razdejanja, ali pa še ni točnih poročil.

Vsa imena krajev, ki so posebno prizadeti najdemo ob progi, ki pelje iz Bukarešte v Ploesti in nato ob vznožju Karpatov skozi mesta: Buzau, Rammicul-Sarat, Focsani, Panciu. — Nadaljnja imena porušeni oz. prizadeti krajev pa najdemo ob železniški progi, ki teče nekako sporedno s prejšnjo progo iz Galati skozi Tecuci, Barlad, Husi (na stranski progi) v Jassy.

Kakšna je škoda v romunskih petrolejskih vrelcih?

V Ploestiju, središču petrolejskih vrelcev, je največji hotel samo še razvalina, razvalina je mestna posvetovalnica, prefektura, trgovska zbornica in še druge velike hiše. Mnogo hiš pa je tako poškodovanih, da so jih morali izprazniti.

To poročilo utemeljuje domnevo, da je moral biti potres na ozemlju petrolejskih vrelcev res

strašen. Poročila pravijo, da je obratovanje črpalk ustavljeno in da bodo potrebna večja nujna popravila, predno bo mogoče obratovati naprej. Ali so na tem ozemlju izbruhnili kakšni požari, se ne ve. V Bukarešti pravijo, da poročila o opustošenju in petrolejskem ozemlju pretiravajo, ki pravijo, da je 40 odstotkov naprav za pridobivanje petroleja uničenih in da so porušene tudi rafinerije. Gotovo je, da še dolgo ne bo mogoče zvedeti pravega stanja v petrolejskih vrelcih, ker je to tajnost, ki se prikriva.

Iz Bukarešte javljajo, da je potres zahteval na stotine mrtvih. Izpod ruševin hotela »Carleston«, kjer je bilo preko 500 stanovalcev, so potegnili doslej 207 mrtvih. V tem hotelu so bili nastanjeni domala vsi višji častniki nemške vojske v Bukarešti.

Cela vrsta največjih poslopij v Bukarešti je v razvalinah. Iz 2000 hiš so morali ljudi nasilno iztirati, ker so tako poškodovane, da se utegnejo zrušiti. Slavno znana »Bela cerkev« je razpokana od vrha do tal. Vzdržala pa je telefonska palača, visoka 140 m, ki je last privatne družbe, ker telefon v Romuniji ni v državnih rokah.

V Deftanu in Campinu so se porušile ječe in je bilo ubitih najmanj 100 jetnikov.

Razdejanje je v vsakem kraju, vendar ne povsod enako hudo.

Računati je, da je pri potresu zgubilo življenje okrog 1500 ljudi, dvakrat toliko jih bo pa ranjenih.

Škodo cenijo na eno milijardo dinarjev. Toda ako so poročila razdejanja točna, je ta cena nitev prenizka.

Potresni sunki, ki so se ponovili v nedeljo in ponedeljek, so povzročili novo škodo.

Potres so čutili tudi v Bolgariji in Srbiji

Potres, ki je upostožil precejšnji del Romunije, se je preko Donave razširil tudi na severni del Bolgarije in na vzhodni del Srbije. V Bolgariji je potres povzročil nekaj škode. V Jugoslaviji pa k sreči nič. Pač pa pravijo raziskovalci potresov, da bi se bile tudi v Beogradu podirale hiše, ako bi bilo središče potresa v Romuniji samo kakih 100 km dalje proti zapadu.

KULTURNI PREGLED

NARODNO GLEDALIŠČE V MARIBORU

Maksim Gorki: »Na dnu«

Ta drama Gorkega slika svet ponižanih in razžaljenih ljudi, ki jih je življenje izvrlo iz svoje srede in jih nagnetlo v kletno prenočišče. Niz doživetij v skupnosti bednih življenj gre mimo nas; usoda življenj, zgrešenih po krivdi sveta, se preliva v mnogih otenkih, dokler ne klone za hip utrujena in ponižana človečnost, da se vnovič oklene življenja. Kakšnega, ne vemo, kajti na odru mu ni konca; nezaključena, odprta oderska oblika drame samo prikaže življenje na dnu, iz katerega gleda naturalistično razčlenjen svet v vse smeri dalje.

Mariborska vpriporitev, ki jo je pripravil g. J. Kovič, je popolnoma uspela, dasi je zajela dramo predvsem v širino. Globino te naturalistično kolektivistične drame je pač znala prikazati le nepozabna, edinstvena umetnost Hudožestvenikov. Predstava je v splošnem znova dokazala glavno vrline naše drame, oblikovno moč in zrelost posameznih igralcev. Vsak v tej pisani množici je posrečeno zajel, obdelal in razčlenil svoj lik. Zaradi preveč individualističnega očitavanja posameznih osebnosti je stopila v ozadje urejena in izravnana skupna igra in je ostal včasih samo krepak zunanji izraz, ki nasilno premaga. Izmed oseb, ki so bile sicer individualne in močne, a so

ostale vendar v okviru kolektiva, je treba omeniti v prvi vrsti romarja Luko, ki ga je podal g. P. Kovič. Takoj od njem je bil propal baron g. Nakrsta in Kostiljon g. Košiča. Tem so se močno približali Satin g. Gorinška, Vasko g. Crnoborijski, Nataša ge. Rasbergerjeve in Kvašnja ge. Zakrajskove. Ostali liki so bili očitani življenjsko in polnokrvno, mestoma celo blesteče, a so bili preveč poudarjeni, tako Nastja ge. Kraljeve, Vasilica ge. Starčeve, akter g. Blaža, Ana ge. Gorinškove, Klešč g. Košute in Aljoška g. Verdonika. Dobro so še izpopolnili vrsto likov g. Rasberger s svojim Bubnovom, g. Turk kot Medvedjev, g. Brunčko kot Gušavec in posrečeni tatarski knez g. Harastoviča.

V celoti je drama dosegla uspeh bolj kot individualistični prikaz oseb z dna življenja, kakor pa kot kolektivistična drama. Mariborska vpriporitev je podala dramo Gorkega neokrnjeno. Zato se je potek zavlekel in je štiriurno odersko dogajanje utrujalo, kar je nekoliko zmanjšalo nenavadno močni vtis te predstave. S.

MALI OGLASI

FRANC REICHER, MARIBOR
Tržaška cesta 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnikih cenah. Hitra izdelava.

Priporoča se
SPECERIJSKA TRGOVINA

Delavski dom I. I. I. I.
Maribor, Frankopanova ulica 1.

Ljudska tiskarna d. d. v Mariboru
Sodna ulica štev. 20
Izvršuje vsa v grafično stroko spadajoča dela najceneje in najhitreje.

Damske plašče najnovejših modelov,
volno, ročna dela itd. priporoča

LAMA

Maribor, Jurčičeva ulica 4

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in ureja Adolt Jelen v Mariboru, Tiska Ljudska tiskarna d. d. v Mariboru, predstavnik Viktor Eržen v Mariboru.